

פרפראות פאר

עמוד א

מפתח נושאים ט"ו בשבט תשע"ה

עמוד ב

כמה נאים דברי חכמים במטבע שטבעו בברכות,
שבירכו בדומה לדומה - אילן אילן במה אברכך
פירות צל ומים מרמזים לתורה עושר ובנים -
פירותיך מתוקין צלך נאה אמת המים עוברת תחתיך

עמוד ג

נתינת טעם לכך שחודש שבט הוא חודש התורה ומזל דלי
- התורה נמשלה למים
ביאור במ"ש ואמת המים עוברת תחתיך
קילוסו של הקב"ה אינו בא אלא מן המים שהם אמת
בענין חודש שבט שהוא מזל דלי, ובענין המזל של ישראל
מספר בני יששכר

עמוד ד

לא שכיח שישתנה המזל
הדרך הנכונה שלא ייבש המעיין ולא יקצץ האילן -
יעקב אבינו לא מת

עמוד ה

ביאור הכתוב חיים, עד העולם
יישוב הקושיות דלעיל

כמה נאים דברי חכמים במטבע שטבעו בברכות, שבירכו בדומה לדומה
אילן אילן במה אברכך

איתא בגמרא (תענית ה' ע"ב) אמר ליה (ר' נחמן לר' יצחק) ליברכן מר, אמר ליה, **אמשול לך משל למה** הדבר דומה, לאדם שהיה הולך במדבר, והיה רעב, ועיף, וצמא, ומצא אילן, שפירותיו מתוקין, וצילו נאה, ואמת המים עוברת תחתיו, אכל מפירותיו, ושתה ממימיו, וישב בצילו, וכשביקש לילך, אמר,

אילן אילן, במה אברכך, אם אומר לך, שיהו פירותיך מתוקין, הרי פירותיך מתוקין, שיהא צילך נאה, הרי צילך נאה, שתהא אמת המים עוברת תחתך, הרי אמת המים עוברת תחתך, אלא, יהי רצון, שכל נטיעות שנוטעין ממך יהיו כמותך, (עד כאן המשל),

אף אתה במה אברכך, אם בתורה הרי תורה, אם בעושר הרי עושר, אם בבנים הרי בנים, אלא יהי רצון, שיהו צאצאי מעיך כמותך, (עכ"ל הגמרא)

מבואר במשל, כי שלשה דברים היו חסרים לאותו אדם שהיה הולך במדבר, שהיה רעב, עיף, וצמא,

ובאילן שמצא, מצא תשובות למה שהיה חסר לו במדבר, פירות מתוקין לאכילה, צל כדי לנוח, ומים לשתות,

ביקש ר' יצחק לברכו, אמר, אם בתורה הרי תורה, אם בעושר הרי עושר, אם בבנים הרי בנים, ואיך זקוק לברכה באותן הדברים,

ובירכו, אלא, יהי רצון, שיהו צאצאי מעיך כמותך, כלומר, שיהיו תולדותיהן כיוצא בהם,

צא ולמד, כמה גדולים דברי חכמים וכמה נאה ומשובחת מטבע לשון שטבעו בברכות, שהמשל והנמשל, שניהם שווה בשווה, שהמשל מדבר על דברים שתוצאותיהם כיוצא בהם, ובנמשל ברכו, שיהיו תולדותיהם כיוצא בהם,

פירותיך מתוקין, מבאר רש"י (בראשית א' י"ב) "עץ פרי" שטעם עזו ופריו שוין,

צלך נאה, הצל תמיד כמו המקור,

אמת המים, המשתקף מהמים דומה בדיוק לעומד ממול, כדאיתא בגמרא, (נדרים ט' ע"ב) מעשה בשמעון הצדיק, שבא אליו נזיר מהדרום, וכו', אמרתי לו בני מה ראית להשחית את שערך זה הנאה, אמר לי רועה הייתי לאבא בעירי הלכתי למלאות מים מן המעיין ונסתכלתי בבבואה שלי ופחז עלי יצרי ובקש לטורדני מן העולם וכו', מבואר בכך כי המסתכל באמת המים רואה הוא תמיד הבבואה שנראית תמיד כמו במקור,

בכך השווה ר' יצחק, בברכתו שיהיו תולדותיהן כיוצא בהם, אל המשל שכולם דברים שתוצאותיהן כיוצא בהם.

* * *

פירות צל ומים מרמזים לתורה עושר ובנים
פירותיך מתוקין צלך נאה אמת המים עוברת תחתך

איתא בגמרא (תענית ה' ע"ב), "אף אתה במה אברכך, אם בתורה הרי תורה, אם בעושר הרי עושר, אם בבנים הרי בנים",

יש לומר בדרך רמז, כי מים, צל, ופירות, מרמזים לתורה, עושר, ובנים,

מים, כידוע מרמז לתורה, כדאיתא בגמרא, (בבא קמא דף יז עמוד א) אין מים אלא תורה, שנאמר (ישעיהו נ"ה א') "הוי כל צמא לכו למים"

צל, מרמז על עושר, כמ"ש (קהלת ז' י"ב) "בצל החכמה בצל הכסף",

פירות, פירותיו של אדם אלו הבנים, כתיב (דברים כ' י"ט) "האדם עץ השדה", וכתיב (בראשית א' י"א) "עץ עושה פרי", והם מעשה ידיו כדאיתא (שבת ל"ב ע"ב), איזה הן מעשה ידיו של אדם הוי אומר בניו ובנותיו של אדם,

מבואר, כי מים, צל, פירות, מרמזים לתורה, עושר, ובנים.

* * *

נתינת טעם לכך שחודש שבט הוא חודש התורה ומזל דלי התורה נמשלה למים

איתא בגמרא (תענית ז' ע"א), למה נמשלה תורה למים, לומר לך מה דרכו של מים אינן הולכין למקום גבוה אלא למקום נמוך, כך אין התורה מתקיימת אלא במי שרוחו נמוכה עליו, ע"כ,

כתיב (דברים א' ג') ויהי בארבעים שנה בעשתי עשר חדש באחד לחדש וגו', הואיל משה באר את התורה הזאת, מבואר, שחודש שבט הוא חודש התורה,

אפשר לתת טעם לשבח, לכך שחודש שבט הוא חודש התורה, ומזל דלי,

מכיוון דלי הוא כלי המקבל מים, וכלי המקבל מים, על ידו, ורק על ידו ניתן למדוד את היושר ולכוין אל האמת, כגון פלס מים, וחוק כלים שלובים, שבהם מודדים גובה מול גובה בצורה אמיתית ומדויקת, וגם אם ניקח דלי ונעמיד אותו בשיפוע, כאשר נמלא בו המים, אין המים עומדים בשיפוע, אלא ביושר,

מבואר ביותר, כי המים אינם מקבלים עקמימות ולו קלה שבקלים, אלא ביושר ובאמת, ולכן התורה שהיא תורת אמת, נמשלה למים שהם אמת לאמיתו ואין בהם שום זיוף,

ומהאי טעמא, חודש שבט שהוא חודש התורה, שהיא תורת אמת, הוא מזל דלי, שהוא הכלי המקבל מים, שהם אמת, כמו שביארנו.

* * *

ביאור במ"ש ואמת המים עוברת תחתיד

בברכה שבירך ר' יצחק את ר' נחמן (תענית ה' ע"ב), שיהו צאצאי מעידך כמותך, אמר לו ואמת המים עוברת תחתיד, כלומר, שכאשר רוצה האדם כי צאצאיו יילכו בדרכיו בדרך הישר והטוב, צריך שתהיה אמת כמים, עוברת תחתיו, בשינוי, אמת המים (בפתח) לאמת המים (בסגול), ובכך פירשנו ואמת המים עוברת תחתיד.

* * *

קילוסו של הקב"ה אינו בא אלא מן המים שהם אמת

איתא במדרש (רבה, בראשית פרשה ה' פסקה א') מתחלת ברייתו של עולם לא היה קלוסו של הקב"ה עולה אלא מן המים, הדא הוא דכתיב (תהלים צ"ג), מקולות מים רבים אדירים משברי ים,

עפ"י דברנו אפ"ל, מכיון והקב"ה אמת, והמים הם אמת, לפיכך היה קלוסו של הקב"ה ע"י המים, יבוא דבר האמת ויקלס למי שחותמו אמת.

* * *

בענין חודש שבט שהוא מזל דלי, ובענין המזל של ישראל

מספר בני יששכר

בספר בני יששכר, (מאמרי חדש שבט - מאמר א) כתב, בו ידובר מהות החדש, וצירוף השם הנכבד המאיר, ומזלו, ושאר ענינים עפ"י ספר יצירה,

צירוף השם הנכבד המאיר בזה החדש הוא ה-י-ו-ה, ויוצא מראשי תיבות הפסוק הימר יימירנו ויהיה ה'וא (ויקרא כז לג), ואי"ה ידובר בזה כמה ענינים.

* * *

כתב עוד בספר בני יששכר, בספר יצירה (פ"ה יז) המליך אות צ' בלעיטה (הלעטת המאכל) וקשר לו כתר וכו', וצר בו דלי בעולם, ושבת בשנה, וקורקבן בנפש זכר ונקבה, ע"כ בספר יצירה,

אמרו התוכניים הראשונים, כי מזל דלי הוא מזל ישראל, הגם דקייל"ן אין מזל לישראל היינו, שישראל על ידי מעשיהו בתורה הופכין שפיטת המזל לכל אשר יחפצו, אבל על כל פנים בתולדה, יש להן מזל, עיין בגמרא (שבת קנו),

והנה יש לומר, דלבעבור זה דלי הוא מזלו של ישראל, כי דלי עשוי לשאוב בו מים, וזה פעולתו, והנה הוא משמש אל המים, ואין מים אלא תורה (ב"ק יז) כמד"א (ישעיה נה א) "הוי כל צמא לכו למים", להורות על האמור דמזלו של ישראל הוא, **עבד משמש אל התורה**,

והגם, ששפיטת המזל מחייב באיזה אופן וכו', הנה על ידי עסק התורה ומצות יתהפך הכל לטוב, ולכל אשר יחפצו יטו את המזל, כיון שמזלן הוא **עבד משמש אל התורה**,

ותבין לפי"ז מה שדרשו רז"ל אצל העבד הנאמן של אברהם אבינו, שהוא היה הראשון, ראשי יחוסינו, שהגביהו הקב"ה למעלה מן המזלות, הנה "עבדו זקן ביתו" דרשו עליו בפסוק (בראשית טו ב), "ובן משק ביתי הוא דמשק אליעזר" דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים (יומא כח ע"ב), ונרמז הדבר אצל העבד להורות על הנ"ל, שעל כן מזל דלי הוא מזלן של ישראל, כי הדלי הוא עבד, משמש אל המים זו תורה, והעבד אין לו רצון בעצמו כי אם רצון האדון, כמו שכתב החסיד בחובת הלבבות (שער עבודת האלקים פ"ה), הבן הדבר. עכ"ל הבני יששכר.

לא שכיח שישתנה המזל

איתא בתוספות (יבמות דף נ עמוד א), ד"ה מוסיפין לו - והא דאמר במועד קטן (דף כח. ושם) בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא, פשיטא דזכות גדול מועיל, כדאמר בשבת (דף קנ: ושם) אין מזל לישראל,

ומיהו לא שכיח שישתנה המזל, כדמוכח בתענית (דף כה.) גבי עובדא דר"א בן פדת, עכ"ד התוספות.

* * *

הדרך הנכונה שלא יבש המעיין ולא יקצץ האילן

יעקב אבינו לא מת

איתא בגמרא (תענית ה' ע"ב) אמר רבי יוחנן "יעקב אבינו לא מת",

אמר ליה, וכי בכדי ספדו ספדנייא, וחנטו חנטייא, וקברו קברייא, אמר ליה, מקרא אני דורש, שנאמר, (ירמיה ל' י', ירמיה מ"ו כ"ז), "ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ידוד ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק, ואת זרעך מארץ שבים, ושב יעקב ושקט ושאנן ואין מחריד",

מקיש הוא לזרעו, מה זרעו בחיים אף הוא בחיים,

כי הוּו מיפטרי מהדדי אמר ליה ליברכן מר, אמר ליה אמשול לך משל למה הדבר דומה, לאדם שהיה הולך במדבר והיה רעב ועיף וצמא ומצא אילן שפירותיו מתוקין וצילו נאה ואמת המים עוברת תחתיו, אכל מפירותיו ושתה ממימיו וישב בצילו וכשביקש לילך אמר אילן אילן במה אברכך אם אומר לך שיהו פירותיך מתוקין הרי פירותיך מתוקין, שיהא צילך נאה הרי צילך נאה, שתהא אמת המים עוברת תחתך הרי אמת המים עוברת תחתך,

אלא יהי רצון שכל נטיעות שנוטעין ממך יהיו כמותך. אף אתה במה אברכך, אם בתורה הרי תורה אם בעושר הרי עושר אם בבנים הרי בנים, אלא יהי רצון שיהו צאצאי מעיך כמותך, עכ"ל הגמרא,

יש לשאול, בשעה שביקש לילך ואמר אילן אילן במה אברכך, היה לו לברכו שימשיך הוא לתת פירות כאלו, שלא יבש המעיין שתחתיו, ולא יקצץ האילן, ולמה ברכו בנטיעות שנוטעים ממנו, ולא בו בעצמו,

ועוד יש להבין, בסמיכות שתי המאמרים, שסמך המאמר, יעקב אבינו לא מת, אל המאמר, שיהיו צאצאי מעיך כמותך, ע"כ, ויש ליישב, כדלהלן.

* * *

ביאור הכתוב חיים, עד העולם

כתיב (תהילים קל"ג ג') "כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן, זקן אהרן שיורד על פי מדותיו, כטל חרמון שיורד על הררי ציון, כי שם צוה ידוד את הברכה **חיים עד העולם**",

וברד"ק שם כתב, ופירושו עד העולם, זמן רב,

ולכאורה קשה, המשמעות של חיים, עד העולם, פירושו שאין לו הפסק לעולם,

אפשר לפרש כי חיים עד העולם מכוון אל הפסוק הקודם, כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן שיורד על פי מדותיו,

איתא במשנה (אבות פרק ד' י"ג) **שלשה כתרים הם, כתר תורה, כתר כהונה, וכתר מלכות,**

על כתר תורה נאמר, (אבות ב' י"ב) שאינה ירושה לך,

וכתר מלכות שהיה למשה רבינו, גם, לא נמשכה מלכותו לבניו,

ורק **בכתר כהונה של אהרון הכהן**, מאז שנמשח אהרון הכהן בשמן הטוב, נמשכת ויורדת הכהונה לדור ודור **ונמשך לעולם**, וזה ביאור הפסוק, "**כי שם**", אצל אהרון הכהן, יש **המשך לעולם**, וזהו, כי שם צוה ידוד את הברכה, **חיים, עד העולם**,

ובכך מובן, כי במקום שיש המשך לדורות הבאים, שהולכים בדרכי האבות, זה נותן **חיים, עד העולם**, וזהו מה זרעו בחיים אף הוא **בחיים**, כשיש המשך לדורות,

יישוב הקושיות דלעיל

על פי הדברים האלה יש ליישב, מאי דקשיא,

בשעה שביקש לילך ואמר **אילן אילן במה אברכך**, היה לו לברכו שימשיך הוא לתת פירות כאלו, שלא ייבש המעיין שתחתיו, ולא יקצץ האילן, ולמה ברכו בנטיעות שנוטעים ממנו, ולא בו בעצמו,

אלא יש לומר, משום שביקש לברכו באותו ענין שדיבר בו, שהוא ענין המשך הדורות הבאים, שהיה אצל יעקב אבינו, ולכן בירכו **בנטיעות שנוטעים ממנו, ושיהיו צאצאי מעיו כמותו**, ולא בו בעצמו,

וגם יש להבין, את סמיכות שתי המאמרים **יעקב אבינו לא מת, ושיהיו צאצאי מעיד כמותך**, אחד אל אחד, משום ששניהם לאותו דבר כווננו, והוא המשך הדורות הבאים.

ויה"ר שיקויים בנו מקרא שכתוב, (תהילים א, ג') והיה כעץ שתול על פלגי מים, אשר פריו יתן בעתו ועלהו לא יבול.

* * *